

Sesja 1: ROLA KARTY W RAMACH PRAWNYCH UE I JEJ ZNACZENIE DLA KRAJOWEGO PORZĄDKU PRAWNEGO

A. WPROWADZENIE

Poniżej przedstawiono istotne odniesienia do praw fundamentalnych w prawie UE:

Artykuł 6 TUE

1. Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej z 7 grudnia 2000 roku, w brzmieniu dostosowanym 12 grudnia 2007 roku w Strasburgu, która ma taką samą moc prawną jak Traktaty.

Postanowienia Karty w żaden sposób nie rozszerzają kompetencji Unii określonych w Traktatach.

Prawa, wolności i zasady zawarte w Karcie są interpretowane zgodnie z postanowieniami ogólnymi określonymi w tytule VII Karty regulującymi jej interpretację i stosowanie oraz z należyтым uwzględnieniem wyjaśnień, o których mowa w Karcie, które określają źródła tych postanowień.

2. Unia przystępuje do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Przystąpienie do Konwencji nie ma wpływu na kompetencje Unii określone w Traktatach.

3. Prawa podstawowe, zagwarantowane w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz wynikające z tradycji konstytucyjnych wspólnych Państwom Członkowskim, stanowią część prawa Unii jako zasady ogólne prawa.

Artykuł 2 TUE

Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawa jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.

- procedura sankcji w Artykule 7 TUE, na mocy której prawa państwa członkowskiego mogą ulec zawieszeniu, jeżeli dopuści się ono „poważnego i stałego naruszenia. . . wartości, o których mowa w Artykule 2.”

Co więcej, traktat zawiera konkretne postanowienia, które są kwalifikowane jako prawa podstawowe, tj.:

- zakaz dyskryminacji ze względu na narodowość zawarty w Artykule 18 TFUE

- oraz równe traktowanie. Artykuł 19 TFUE w sprawie zakazu dyskryminacji: „Rada(...) może podjąć środki niezbędne w celu zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.”

- Także prawo do równej płacy (Artykuł 157 TFUE)

- Niektóre prawa podstawowe wynikają bardziej z legislacji wtórnej niż z postanowień traktatowych – dyrektywy o równym traktowaniu są tego dobrym przykładem.

UE posiada obecnie Komisarza, Viviane Reding, której nowy i szczególny zakres obowiązków obejmuje prawa podstawowe.

Prawa podstawowe jako „ogólne zasady prawa”

Np. *sprawa 11/70 [1970] ECR 1125, Internationale Handelsgesellschaft.*

B. KARTA PRAW PODSTAWOWYCH

Wstęp

7 grudnia 2000 odnośni przewodniczący Instytucji UE ogłosili Kartę Praw Podstawowych UE.

Traktat z Lizbony wprowadził poprawki do Artykułu 6 TUE wprowadzając uznanie Karty i, choć tekst Karty nie został włączony do Traktatu z Lizbony, Artykuł 6 w obecnym brzmieniu stanowi, że ma ona taką samą wagę prawną jak traktaty UE i jest prawnie wiążąca,

Artykuł 6(1) TUE:

„Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (...) która ma taką samą moc prawną jak Traktaty”.

Które prawa obejmuje Karta?

Karta obejmuje 50 praw, co jest znaczną liczbą, szczególnie w porównaniu do dokumentów takich jak ECHR czy BOR w USA. Zostały one podzielone na sześć tytułów, tj.: godność, wolności, równość, solidarność, prawa obywatelskie, wymiar sprawiedliwości.

Pełna lista źródeł praw ujętych w Karcie została określona w zaktualizowanych „objaśnieniach” do Praesidium, zob. OJ 2007 C 303/17.

Kiedy Karta ma znaczenie?

1. *Na etapie negocjacji* 3 kluczowe instytucje UE zaangażowane w tworzenie prawa i polityki (Parlament Europejski, Rada i Komisja), posiadają wyspecjalizowane organy lub procedury, by zapewnić, że propozycje są zgodne z Kartą.

2. *Po przyjęciu prawa lub polityk* muszą one być wdrażane w sposób zgodny z Kartą.

a) *W sądach UE w Luksemburgu*

b) *Kiedy Karta ma znaczenie na poziomie krajowym?*

C. OCENA KARTY (CFR)

Zalety CFR:

Szeroka ochrona praw. Przejrzystość – wszystko w jednym dokumencie.

We *Wspólnym Komunikacie Przewodniczących ETS i ETOC Costa i Skouris* wydanym na początku 2011 stwierdzono, że Karta szybko zyskała podstawowe znaczenie w praktyce TS UE.

Jednakże niektóre aspekty Karty są problematyczne:

1. Przepisy Karty zostały w wielu przypadkach sformułowane przy użyciu niejasnego języka.

2. Niektóre z jej praw są wysoko kwalifikowane. Np. Artykuł 27 28, 34, 35 I 36.

3. *Ogólna klauzula ograniczeń* wprowadzona w Artykule 52 ma zastosowanie do wszystkich praw „Wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę tych praw i wolności. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, ograniczenia mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób. „

4. *Różnica pomiędzy prawami i zasadami.*

Art 52(5). „Postanowienia niniejszej Karty zawierające zasady mogą być wprowadzane w życie przez akty prawodawcze i wykonawcze przyjęte przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz przez akty Państw Członkowskich, gdy wykonują one prawo Unii, korzystając ze swoich odpowiednich uprawnień. Można się na nie powoływać w sądzie jedynie w celu wykładni tych aktów i kontroli ich legalności.”

5. Zakres

(a) Artykuł 51 określa zakres Karty:

„Postanowienia niniejszej Karty mają zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii przy poszanowaniu zasady pomocniczości oraz do Państw Członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. . .”

ERT ([1991] **ECR** I-2925 Sąd stwierdził, że prawo UE w zakresie praw człowieka ma zastosowanie do Państw Członkowskich nie tylko w ramach implementacji prawa UE, ale za każdym razem kiedy „działają one w zakresie prawa wspólnotowego”.

R (Zagorski) vs. Secretary of State for Business, Innovation & Skills [2010] **EWHC** 3110 (Admin), paragrafy 66-71, Angielski Wysoki Sąd utrzymywał, że państwo członkowskie uchylając prawo UE działa w ramach prawa UE dla celów Karty.

W sprawie *C-411/10 N.S.*, [2011] **ECR** 000 (szerszy komentarz zamieszczono poniżej) Rzecznik Trstenjak utrzymywał, że podejmując w sprawie wniosku o azyl decyzję czy wnioskodawca winien zostać odesłany do Grecji na podstawie Rozporządzenia UE 343/2003 wdrażano prawo UE i w związku z tym decyzja ta mieściła się w zakresie Karty.

(Co ma także znaczenie w kontekście zagadnienia kiedy prawa podstawowe UE mogą mieć zastosowanie do działania Państw Członkowskich: Sprawa C-299/95, **Kremzow**, [1997] **ECR** I-2629; C-60/00 **Carpenter** [2002] **ECR** I-6279; C-328/04 Attila **Vajnai** [2005] **ECR** I-8577; Opinia Rzecznika Sharpston w sprawie C-34/09, **Ruiz Zambrano** [2011] **ECR** 000).

Dalsze wyjaśnienia pojawiły się niedawno w związku ze sprawą **Åkerberg Fransson**. (Sprawa C-617/10 **Åkerberg Fransson**, wyrok z 26 lutego 2013).

Fragmety wyroku

17. *W tej kwestii należy przypomnieć (...) że zakres zastosowania Karty w odniesieniu do działań państw członkowskich został określony w jej art. 51 ust. 1, zgodnie z którym postanowienia Karty mają zastosowanie do państw członkowskich tylko w sytuacji, gdy stosują ono prawo Unii.*

...
19. *Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika bowiem co do zasady, że prawa podstawowe chronione w porządku prawnym Unii znajdują zastosowanie we wszystkich sytuacjach podlegających prawu Unii, ale nie poza takimi sytuacjami. Z tego względu Trybunał przypominał już, że nie jest władny oceniać zgodności z Kartą przepisów krajowych, które nie mieszczą się w zakresie zastosowania prawa Unii. Natomiast jeżeli przepisy takie wchodzą w zakres zastosowania tego prawa, Trybunał, rozpatrując pytanie prejudycjalne, powinien udzielić wszelkich wyjaśnień interpretacyjnych koniecznych do oceny przez sąd krajowy zgodności tych przepisów z prawami podstawowymi, których ochronę zapewnia.*

20. *Tak określony zakres zastosowania praw podstawowych Unii potwierdzają wyjaśnienia dotyczące art. 51 Karty, które zgodnie z art. 6 ust 1 akapit trzeci TUE i z art. 52 ust. 7 Karty powinny być uwzględniane przy jej wykładni. Zgodnie z tymi wyjaśnieniami „wymóg poszanowania praw podstawowych określonych w kontekście Unii jest wiążący dla państw członkowskich wyłącznie wtedy, gdy działają one w zakresie zastosowania prawa Unii”.*

21. *Poszanowanie praw podstawowych chronionych na mocy Karty jest zatem konieczne w sytuacji gdy przepisy krajowe mieszczą się w zakresie zastosowania prawa Unii. Nie mogą więc występować sytuacje podlegające prawu Unii, w których wspomniane prawa podstawowe nie miałyby zastosowania. Stosowanie prawa Unii oznacza więc jednocześnie zastosowanie praw podstawowych chronionych na mocy Karty.*

22. *Natomiast jeżeli stan prawny nie jest objęty zakresem zastosowania prawa Unii, trybunał nie jest właściwy do jego oceny, a przytaczane ewentualnie postanowienia Karty nie mogą stanowić samodzielnej podstawy do nadania mu takiej właściwości.*

6. Związek z EKPC

Artykuł 52(3) stanowi, że „w zakresie w jakim Karta zawiera prawa odpowiadające prawom przyznanym przez EKPC, znaczenie oraz zakres praw przyznanых Kartą uważa się za taki sam jak w przypadku praw przyznanых przez EKPC”.

Jednakże to stwierdzenie zostało zmodyfikowane przez kolejne zdanie, które stanowi, że Artykuł 52(3) „Niniejsze postanowienie nie stanowi przeszkody, aby prawo Unii przyznawało szerszą ochronę”.

Strasburska praktyka orzecznicza: Artykuł 52(3) nie odnosi się wyraźnie do praktyki orzeczniczej związanej z EKPC. Wspomniano jedynie samą EKPC. Jednakże w sprawie **J McB vs. LE** (Sprawa C-400/10 PPU **J McB vs LE**, 5 października, [2010] **ECR** I 000) TSUE stwierdził, że w przypadkach, gdy prawa wynikające z Karty są takie same jak prawa wynikające z EKPC, Trybunał Sprawiedliwości winien orzekać w sposób przejrzysty i zgodny z praktyką dotyczącą EKPC.

Co więcej, Deklaracja w Artykule 6(2) TUE stanowi, że:

„... Konferencja uznaje istnienie regularnego dialogu pomiędzy Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskim Trybunałem Praw Człowieka; dialog ten winien być pogłębiony kiedy Unia przystąpi do Konwencji.”

7. Karta i krajowe prawa konstytucyjne:

Art 52(4). „W zakresie, w jakim niniejsza Karta uznaje prawa podstawowe wynikające ze wspólnych tradycji konstytucyjnych Państw Członkowskich, prawa te interpretuje się zgodnie z tymi tradycjami.”

Artykuł 53

Poziom ochrony

„Żadne z postanowień niniejszej Karty nie będzie interpretowane jako ograniczające lub naruszające prawa człowieka i podstawowe wolności uznane, we właściwych im obszarach zastosowania, przez prawo Unii i prawo międzynarodowe oraz konwencje międzynarodowe, których Unia lub wszystkie Państwa

Członkowskie są stronami, w szczególności przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz przez konstytucje Państw Członkowskich.”

Ale które prawa w których tradycjach konstytucyjnych? Sprawa C-36/02 *Omega* [2003] ECR I-9606 została rozstrzygnięta zanim Karta weszła w życie.

Melloni (Meloni C-399/11 *Melloni* [2013] ECR I-0000)

Fragmenty wyroku w sprawie Melloni

58. *Wspomniana wykładnia art. 53 Karty naruszałaby bowiem zasadę pierwszeństwa prawa Unii w zakresie, w jakim pozwalałaby, aby państwo członkowskie tworzyło przeszkodę w stosowaniu aktów prawa Unii w pełni zgodnych z Kartą w wypadku braku poszanowania przez te akty praw podstawowych gwarantowanych konstytucją tego państwa.*

59. *Z utrwalonego orzecznictwa wynika bowiem, że na mocy zasady pierwszeństwa prawa Unii, która jest istotną cechą porządku prawnego Unii [...] przepisy prawa krajowego, nawet rangi konstytucyjnej, nie mogą mieć wpływu na skuteczność prawa Unii na terytorium tego państwa [...]*

60. *Artykuł 53 Karty potwierdza wprawdzie, że gdy akt prawa Unii wymaga przyjęcia krajowych aktów stosowania, organy i sądy krajowe są uprawnione do stosowania krajowych standardów ochrony praw podstawowych, o ile zastosowanie owych standardów nie podważa poziomu ochrony wynikającego z Karty stosownie do wykładni Trybunału, ani pierwszeństwa, jednolitości i skuteczności prawa Unii.*

61. *Jednakże [...] art. 4a ust. 1 decyzji ramowej nie przyznaje państwom członkowskim uprawnienia do odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, gdy zainteresowany jest objęty jednym z czterech przypadków wymienionych w tym przepisie.*

62. *Należy ponadto przypomnieć, że przyjęcie decyzji ramowej 2009/299, która dodała wspomniany przepis do decyzji ramowej 2002/584, ma na celu zaradzenie trudnościom we wzajemnym uznawaniu orzeczeń wydanych pod nieobecność danej osoby na rozprawie wynikających z istnienia w państwach członkowskich różnic dotyczących ochrony praw podstawowych. W tym celu rzeczona decyzja ramowa zapewnia harmonizację przesłanek wykonywania europejskiego nakazu aresztowania w wypadku zaocznego wydania wyroku skazującego, odzwierciedlającą konsensus osiągnięty wspólnie przez wszystkie państwa członkowskie co do znaczenia, jakie należy przyjąć w świetle prawa Unii w odniesieniu do praw procesowych, z których korzystają skazane zaocznie osoby podlegające europejskiemu nakazowi aresztowania.*

63. *W rezultacie zezwolenie państwu członkowskiemu na powołanie się na art. 53 Karty w celu uzależnienia przekazania osoby skazanej zaocznie od nieprzewidzianego w decyzji ramowej 2009/299 warunku wymagającego umożliwienia ponownego rozpoznania w państwie wydającym nakaz sprawy zakończonej danym wyrokiem skazującym, aby uniknąć naruszenia prawa do sprawiedliwego procesu i prawa do obrony zagwarantowanych konstytucją państwa członkowskiego wykonującego nakaz, prowadziłoby poprzez podważenie jednolitości standardu ochrony praw podstawowych określonego w decyzji ramowej do naruszenia zasad wzajemnego zaufania i wzajemnego uznawania, do których wzmocnienia dąży wspomniana decyzja ramowa, i w konsekwencji do zagrożenia jej skuteczności.*

64. *... na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, iż art. 53 Karty należy interpretować w ten sposób, że nie zezwala on państwu członkowskiemu na uzależnienie przekazania osoby skazanej zaocznie od warunku wymagającego umożliwienia w państwie członkowskim wydającym nakaz ponownego rozpoznania sprawy zakończonej wyrokiem skazującym w celu uniknięcia naruszenia prawa do sprawiedliwego procesu i prawa do obrony zagwarantowanych konstytucją.*

[Zobacz również:

Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Constanța v Radu, Sprawa C- 396/11 (29 stycznia 2013)

8. *wylączenia z Karty?*

Brytyjski i Polski Protokół do Karty (Protokół 30 do Traktatu z Lizbony)

Artykuł 1

1. *Karta nie rozszerza zdolności Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ani żadnego sądu lub trybunału Polski lub Zjednoczonego Królestwa do uznania, że przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne, praktyki lub działania administracyjne Polski lub Zjednoczonego Królestwa są niezgodne z podstawowymi prawami, wolnościami i zasadami, które są w niej potwierdzone.*

2.

W szczególności i w celu uniknięcia wszelkich wątpliwości nic, co zawarte jest w tytule IV Karty nie tworzy praw, które mogą być dochodzone na drodze sądowej, mających zastosowanie do Polski lub Zjednoczonego Królestwa, z wyjątkiem przypadków gdy Polska lub Zjednoczone Królestwo przewidziały takie prawa w swoim prawie krajowym.

Artykuł 2

Jeżeli dane postanowienie Karty odnosi się do ustawodawstw i praktyk krajowych, ma ono zastosowanie do Polski lub Zjednoczonego Królestwa wyłącznie w zakresie, w jakim prawa i zasady zawarte w tym postanowieniu są uznane przez ustawodawstwo lub praktyki Polski lub Zjednoczonego Królestwa.

N.S., M.E. i Inni (Połączone sprawy C-411/10 *N.S. vs Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych* oraz C-493/10 *M.E. i inni vs Komisarz ds. Wnioskujących o Azyl i Minister Sprawiedliwości, Równość i reforma prawa* [2011] ECR 000) AG Trstenjak

D. WYKORZYSTANIE KARTY I POWOŁYWANIE SIĘ NA NIĄ

1. Począwszy od Traktatu z Lizbony, Sądy powoływały się na Kartę w ponad 300 przypadkach.

2. Co niniejsza sprawa wnosi w kontekście zastosowania Karty?

a) Karta ma status prawa pierwotnego i w hierarchii stoi ponad wszystkimi aktami prawa wtórnego.

Tak więc Karta może stanowić podstawę *oceny ważności aktów prawa wtórnego* i ich unieważnienia.

Warto zwrócić uwagę na sprawy, w których ETS uznał przepisy UE za nieważne: *Test-Achats* oraz *Volker (Sprawa C-236/09 Association belge des Consommateurs Test-Achats i inni [2011] ECR 000; Połączone sprawy C-92/09 i C-93/09 Volker und Markus Schecke and Eifert (9 listopada 2010).*

b) Karta jest często używana *do interpretacji prawa UE*.

c) Po trzeciej, warto zauważyć, że istnieją sprawy, w których ETS nie wziął Karty pod uwagę.

Np. nawet jeżeli jedną z podstawowych nowości Karty było uwzględnienie przepisów szczególnych dotyczących prawa do integralności osobistej w dziedzinie medycyny i biologii (Artykuł 3(2) Karty), Karta nie została wspomniana w *Brüstle* w odniesieniu do interpretacji koncepcji „embriona ludzkiego”.

d) Nic dziwnego, zważywszy na ciągłą historię „odkrywania” przez Sąd praw podstawowych jako niepisanej zasady ogólnej prawa UE (zob. na przykład Sprawa C-114/04 *Mangold* [2005] ECR I-9981; Sprawa C-555/07 *Seda Küçükdeveci v Swedex GmbH & Co KG*, [2010] ECR I-nyr w sprawie dyskryminacji ze względu na wiek i związanej z tym niepisanej zasady), że wyraźne przepisy Karty nie są postrzegane jako *ograniczające* Trybunał Sprawiedliwości.

3. Można także zwrócić uwagę, że sprawy dotyczące praw podstawowych różnią się od siebie w zależności od tego, na którym europejskim forum są rozstrzygane.

W związku z tym sprawy przed Trybunałem Generalnym koncentrują się głównie na równoważeniu interesu spółek dochodzonego na podstawie prawa do konkurencji, a prawa podstawowe dotyczą w tych przypadkach raczej osób prawnych niż fizycznych. Z drugiej strony wyroki zapadłe przed ETS często dotyczą sytuacji, w których powodowie powołują się na prawa podstawowe przeciwko Państwom Członkowskim implementującym prawo UE, a Karta jest przywoływana w sposób określony w Artykule 51(1) Karty.

4. JEDNAKŻE bezpośrednie powoływanie się na Kartę przed ETS jest stosunkowo trudne, gdyż ETS nie został utworzony jako sąd praw człowieka zajmujący się indywidualnymi skargami. Znajduje to odzwierciedlenie w rodzajach procedur, dzięki którym poszczególne osoby mogą uzyskać dostęp do ETS.

a) *Pytanie prejudycjalne*. (Artykuł 267 TFEU) Przykład sprawy *N.S.* przytoczony powyżej opisuje sposób, w jaki działa procedura „zapytania prejudycjalnego”.

Sprawa *Association belge des Consommateurs Tests-Achats, ASBL et al. v. Conseil des ministres* (Sprawa C-236/09, *Tests Achats* OJ C 130, 30.4.2011), o której mowa powyżej, to inny niedawny przykład wykorzystania procedury.

b) Poza procedurą zapytania prejudycjalnego, dostęp do ETS jest bardzo trudny. Choć w teorii istnieje możliwość złożenia skargi bezpośrednio do ETS na niestosowanie Karty przez samą UE (poprzez „skargę o unieważnienie” na podstawie art. 263 TFUE), osoba fizyczna lub organizacja może zwykle skorzystać z tej

procedury tylko w przypadku, gdy taki przepis ją bezpośrednio wymienia. Przykładem takiej sytuacji jest sprawa *Kadi and Al Barakaat International Foundation v. Rada i Komisja* (**Sprawa C-402/05 P i C-415/05, P. *Kadi*** [2008] **ECR I-6351**).

c) Komisja Europejska ma także prawo wniesienia do ETS skargi przeciwko państwu członkowskiemu UE (poprzez „procedurę naruszenia”, art. 258 TFUE).

d) Jednakże osobie fizycznej łatwiej jest złożyć skargę do jednego z kilku organów utworzonych przez UE w celu ścigania niektórych przypadków krzywdzącego postępowania. Osoby fizyczne, które uważają, że ich dane osobowe zostały niewłaściwie wykorzystane lub też nie zostały zabezpieczone przez instytucję lub organ UE, mogą złożyć skargę do Europejskiego Nadzoru Ochrony Danych. Komitet Petycji Parlamentu Europejskiego może podjąć kroki w sprawie skargi przeciwko władzom krajowym, które nie dokonały odpowiedniej implementacji prawa UE, w tym implementacji praw wynikających z Karty. Europejski Rzecznik przyjmuje także skargi, które mogą mieć znaczenie z perspektywy praw człowieka. Cechą wspólną wszystkich tych procedur jest fakt, że ich skutek nie jest prawnie wiążący – są one raczej podobne do mediacji.

5. Analiza jednakże prowadzi do wniosku, że pomimo rosnącego znaczenia praw podstawowych w interpretacji i stosowaniu prawa UE ze strony ETS, nie zawsze jest jasne czy ETS jest skłonny stosować wymogi w zakresie praw podstawowych ze szczególną surowością w stosunku do samych instytucji UE, w szczególności w odniesieniu do samych sądów UE, ich procedur i ustalonych praktyk. (Zob. na przykład C-514/07 P, C-528/07 P i C-532/07 P, [Sweden v API and Commission](#) 21 września [2010] ECR I-nyr; [2011] 2 AC 359, ETS, para. 92-93).

To podejście można uznać za jeden z powodów presji na samą UE w zakresie przystąpienia do EKPC, na skutek czego ETS znalazłby się w zakresie jurysdykcji ETPR.

6. Najlepszym argumentem przemawiającym za Kartą jest argument najprostsz, który przekona zarówno euroentuzjastów jak i eurosceptyków: potrzeba silnej i dostępnej ochrony sądowej dla osób fizycznych przed rosnącymi uprawnieniami Unii oraz Państw Członkowskich działających w zakresie prawa Unii.

Sionaidh Douglas-Scott
Sierpień 2013 r.